

Badea (BNR): Este pe deplin justificata preocuparea pentru ajustarea modelului de crestere economica al României

Preocuparea pentru ajustarea modelului de crestere economica al României este pe deplin justificata, atât în vederea revenirii la o traiectorie sustenabila, care sa limiteze aparitia dezechilibrelor pe termen mediu, cât si din perspectiva - mai larga, dar la fel de importanta - a evitarii capcanei venitului mediu, sustine prim-viceguvernatorul Bancii Nationale a României, Leonardo Badea.

"În ultimele doua decenii, România a înregistrat un ritm sustinut de crestere economica, impulsionat de procesul de integrare europeana, de reformele structurale implementate înainte si dupa aderare, precum si de accesul la piata unica si la fondurile Uniunii Europene. Țările CEE (inclusiv România) au crescut rapid în ultimele decenii, dar cu dezechilibre (mai ales în cazul nostru). Evolutii similare au avut si alte economii din Europa Centrala si de Est cu care ne comparam frecvent, având în comun un stadiu apropiat de dezvoltare economica precum si tranzitia de la economia de comanda la economia de piata. Este, asadar, justificat sa afirmam ca integrarea în Uniunea Europeana a jucat un rol esential pentru progresul economic rapid observat în România, Polonia, Cehia, Ungaria si Bulgaria. Dintre acestea, tara noastra s-a remarcat printr-un ritm de convergenta mai accelerat, reusind sa recupereze decalajul important pe care îl avea în urma cu 20 de ani fata de Ungaria si Polonia, din perspectiva PIB/locuitor ajustat la paritatea puterii de cumparare", a afirmat Leonardo Badea în articolul "O abordare diferita a cresterii economice în România: dincolo de ritm conteaza evitarea dezechilibrelor si a capcanei venitului mediu".

Acesta mentioneaza ca, mai ales în ultimii ani, înainte chiar de debutul perioadei de crize suprapuse, în România, ritmul de crestere economica superior celui consemnat, în medie, de alte state din regiune a fost însoțit de dezechilibre.

"Efectele pandemiei de COVID-19 si ale razboiului declansat de Rusia împotriva Ucrainei au fost si ramân importante pentru toate economiile din regiune, dar România a intrat în aceasta perioada de turbulente economice având deja un nivel semnificativ mai mare al dezechilibrelor, iar ulterior acestea s-au accentuat. Comparatiile la nivel regional sunt semnificativ nefavorabile pentru economia noastra în ceea ce priveste amploarea si persistenta deficitului fiscal si a deficitului contului curent, precum si din perspectiva ritmului de crestere a datoriei publice", a scris Leonardo Badea.

În opinia sa, aceste probleme economice au devenit tot mai acute, mai ales în anul 2024, dominat în plan social de evenimentele politice si electorale.

"În acest context, este pe deplin justificata preocuparea pentru ajustarea modelului de crestere economica al României, atât în vederea revenirii la o traiectorie sustenabila, care sa limiteze aparitia dezechilibrelor pe termen mediu, cât si din perspectiva - mai larga, dar la fel de importanta - a evitarii capcanei venitului mediu. Strategia de iesire din situatia economica dificila în care ne regasim astazi trebuie sa adreseze deopotriva aceste doua elemente. Provocarea este cu atât mai mare cu cât ajustarea trebuie realizata pe fondul unor conditii generale nefavorabile: comerțul international si economiile partenere sunt afectate de importante tensiuni geopolitice, precum si de amenintarea cresterii tarifelor comerciale, iar economia locala traverseaza o faza de încetinire accentuata. Chiar daca solutia nu este evidenta, este cert ca un model economic sanatos nu mai poate fi construit pe expansiunea consumului necorelata cu productivitatea, pe directionarea investitiilor catre activitati cu valoare adaugata scazuta sau pe mentinerea unor lacune în colectarea veniturilor bugetare. O abordare structurata a acestei probleme duale formulate anterior necesita discutarea etapizata a celor doua întrebări cheie", considera Leonardo Badea.

Oficialul BNR sustine ca, în principiu, ideea de echilibru în economie se refera la o situatie în care aceasta functioneaza eficient, nu genereaza externalitati negative si nu exista o discrepanta mare între cerere si oferta. El afirma ca, într-un mecanism atât de complex, aceasta este însa greu de mentinut în mod natural pentru perioade lungi de timp. Aparitia dezechilibrelor este fireasca, important este ca ele sa nu persiste si sa nu se accentueze dincolo de anumite praguri, care si ele difera în functie de context.

Potrivit acestuia, pe pietele de bunuri si servicii, o cauza relevanta pentru potentiale dezechilibre în contextul actual este reprezentata de restrictiile de natura comerciala care exista între tari sau blocuri economice. De asemenea, dezechilibrele macroeconomice se manifesta frecvent si pe piata muncii. Pe piata capitalurilor financiare dezechilibrele apar ca urmare a scaderii încrederii investitorilor fata de perspectivele de profit dintr-o anumita tara sau regiune, lucru care diminueaza nivelul investitiilor productive.

Prim-viceguvernatorul BNR mentioneaza ca în cazul României se observa o buna asemanare cu cazul tigrilor asiatici, dar nu doar din considerente pozitive: rate mari de crestere economica în trecut asociate cu acumularea unor dezechilibre majore.

În ceea ce priveste riscul de a cadea în capcana venitului mediu, acest concept se refera la situatia în care o tara care a reusit tranzitia de la un nivel scazut la unul mediu de venituri ajunge într-un punct de stagnare, din care nu mai poate progresa catre statutul de economie dezvoltata. "Atunci când economiile de piata se afla la început de drum - asa cum a fost cazul României si al altor state din regiune care, în anii '90, au facut tranzitia de la regimuri autoritare si economii integral planificate - ele beneficiaza de o serie de avantaje care permit o crestere rapida. Unele valorifica forta de munca ieftina, utilizata intensiv în agricultura si industrie, altele își exploateaza resursele naturale si reusesc sa atraga investitii straine semnificative", se arata în articolul scris de oficialul BNR.

În opinia sa, pe masura ce o economie evolueaza, avantajele initiale enumerate mai sus (utile într-o etapa incipienta dar, în esenta, rudimentare) devin insuficiente pentru a sustine dezvoltarea si trebuie înlocuite cu fundamente de crestere mai sofisticate, în principal de ordin tehnologic si al calitatii capitalului uman. Astfel, atunci când forta de munca si resursele naturale devin mai rare si mai costisitoare, inovatia si adoptarea tehnologiilor noi se numara printre putinele solutii ramase pentru mentinerea cresterii, deoarece acestea permit continuarea îmbunatatirii rezultatelor economice, combinând resurse mai putine sau mai scumpe de o maniera mai eficienta.

În ceea ce priveste armonizarea celor doua obiective, cresterea sustenabila si convergenta într-un model coerent de dezvoltare, Leonardo Badea mentioneaza ca cele mai multe exemple relevante pentru noi arata ca pentru a avea crestere si convergenta pe termen lung si a nu accentua amplitudinea etapelor descendente ale ciclurilor economice (altminteri firesti), "este necesara corectia dezechilibrelor macroeconomice - în special a deficitului fiscal, pentru ca acesta influenteaza si deficitul de cont curent".

Oficialul BNR mentioneaza ca discutia actuala despre consolidare bugetara nu trebuie purtata izolat, ci conectata cu viziunea de dezvoltare pe termen mediu si lung.

"Consolidarea fiscala nu este un scop în sine, ci o conditie esentiala pentru a reda credibilitatea politicilor publice, a stimula investitiile productive si a sustine competitivitatea externa. În procesul de reducere graduala a deficitului bugetar, este esential un efort echilibrat, care sa combine responsabil reducerea cheltuielilor publice cu masuri de crestere a veniturilor fiscale. Alegerea concreta a instrumentelor revine, în mod firesc, celor care își asuma raspunderea guvernarii. Totusi, pentru ca ajustarea sa fie legitima si sustenabila, aceasta nu poate proteja disproportionat doar una dintre cele doua componente ale bugetului - fie cheltuielile, fie veniturile. Altfel spus, fara o împartire echitabila a efortului, nu poate exista nici coeziune sociala, nici sprijin public autentic pentru o corectie care se doreste durabila", a mai scris Leonardo Badea.

Potrivit sursei citate, convergenta rapida în termeni reali ai economiei României a fost facilitata si de unele politici fiscale orientate catre stimularea afacerilor în anumite zone economice cheie.

"De exemplu, în unele cazuri, acordarea de facilitati fiscale a stimulat într-adevar o alocare eficienta a capitalului catre ramuri importante ale economiei, precum sectoarele IT sau agroalimentar. Astazi tara noastra reprezinta un centru IT important la nivel regional, în timp ce pe partea de agricultura, România a devenit unul dintre principalii exportatori de cereale din Europa. Și atunci, de ce nu a functionat în toate domeniile economiei aceasta reteta si de ce nu poate fi ea extinsa si permanentizata? Raspunsul este ca un stimul poate fi eficient pentru punerea în functiune a mecanismelor economice de piata atunci când, din anumite motive, ele sunt gripate. Însa, odata ce procesul de convergenta avanseaza, este recomandata eliminarea graduala a acestor facilitati pentru ca organismul economic sa aiba robustetea de a aloca eficient resursele si de a se adapta la conditiile în schimbare. Din aceasta perspectiva este util de studiat cum percep agentii economici aceste facilitati. Aceasta întrebare face subiectul unor dezbateri intense în literatura macroeconomica de specialitate", a mai spus prim-viceguvernatorul Bancii Nationale a României, Leonardo Badea.